

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
1	abnormal magnetic variation	تغییر مغناطیسی نابهنجار	انحراف بی‌هنجار سوزن قطب‌نما از نصف‌النهار مغناطیسی
2	absolute geopotential topography	عارضه زمین‌پتانسیلی مطلق	← عارضه زمین‌پتانسیلی
3	absolute gravity	گرانی مطلق	ربایش گرانشی واقعی روی سطح زمین یا هر سیاره دیگر
4	absolute magnetometer	مغناطیس‌سنج مطلق	دستگاهی برای اندازه‌گیری شدت میدان مغناطیسی بدون ارجاع به نتایج حاصل از دستگاه‌های مغناطیسی دیگر
5	absolute-gravity instrument	سنج‌افزار گرانی مطلق	دستگاهی که گرانی مطلق را اندازه‌گیری می‌کند
6	acceleration of free fall	شتاب سقوط آزاد	← شتاب گرانی
7	acceleration of gravity	شتاب گرانی	شتاب یک جسم بر اثر ربایش گرانشی یک سیاره مت. شتاب سقوط آزاد acceleration of free fall گرانی ظاهری apparent gravity
8	acoustic log	نگاره آکوستیکی	اصطلاحی عمومی برای نگاره‌هایی که از طریق انتشار امواج آکوستیکی تهیه می‌شوند
9	acoustic well logging	چاه‌نگاری آکوستیکی	اندازه‌گیری پیوسته سرعت انتشار موج با فرستادن گمانه، شامل آشکارساز و چشمه، به داخل چاه
10	aerial gravimetry	گرانی‌سنجی هوایی	اندازه‌گیری گرانی از داخل هواگرد
11	aerial magnetometry	مغناطیس‌سنجی هوایی	اندازه‌گیری زمین‌مغناطیسی از داخل هواگرد مت. مغناطیس‌سنجی هواگرد airborne magnetometry
12	aeromagnetic map	نقشه هوامغناطیسی	نقشه‌ای که بر مبنای داده‌های مغناطیسی هواگرد تهیه می‌شود
13	aeromagnetic surveying	نقشه‌برداری هوامغناطیسی	اندازه‌گیری‌های مغناطیسی با هواگرد
14	age of diurnal inequality	سن نابرابری روزانه	بازه زمانی میان بیشینه میل نیم‌ماهانه شمالی یا جنوبی ماه از یک سو و هنگامی که اثر بیشینه میل در گستره کشتند یا سرعت جریان کشتندی رخ می‌دهد از سوی دیگر مت. سن کشتند روزانه age of diurnal tide سن روزانه diurnal age
15	age of diurnal tide	سن کشتند روزانه	← سن نابرابری روزانه
16	air gun	تفنگ هوا	وسیله‌ای برای تخلیه هوای بسیار فشرده به درون آب
17	airborne magnetometer	مغناطیس‌سنج هواگرد	نوعی دستگاه هواگرد برای اندازه‌گیری میدان مغناطیسی زمین
18	airborne magnetometry	مغناطیس‌سنجی هواگرد	← مغناطیس‌سنجی هوایی
19	airwave	هواموج	بخشی از انرژی لرزه‌ای که با سرعت صوت در هوا منتشر می‌شود
20	alias band	نوار دگرنام	مؤلفه‌هایی از نشانک/سیگنال که محتوای بسامد اولیه آنها خارج از پهنای نوار ناپکوئیست (nyquist bandwidth) است، ولی بر اثر نمونه‌برداری بر روی نوار گذر (pass band) افتاده است

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
21	alias filter, antialias filter	صافی دگرنام	نوعی صافی که قبل از نمونه‌برداری به کار می‌رود تا بسامدهای ناخواسته‌ای که در نتیجه نمونه‌برداری امکان دگرنامی دارند حذف شوند
22	aliasing	دگرنامی	بروز خطا در بسامدهای پایین طیف دامنه یک تابع گسسته بر اثر نمونه‌برداری نامناسب
23	ambient noise syn.: cultural noise صنعتی	نوفه محیطی	نوعی نوفه لرزه‌ای که بر خلاف نوفه‌های چشمه‌زا از محیط پیرامون ناشی می‌شود
24	anelastic attenuation	تضعیف غیرکشسان	کاهش جنبش زمین با دور شدن موج از چشمه، میرایی در اثر انتشار موج در محیط و پراکندگی موج‌ها، ناشی از ناهمگنی پوسته
25	antialias filter → alias filter		
26	antithetic fault	گسل ناهم‌نهاد	گسلی فرعی با زاویه بزرگ نسبت به گسل اصلی و در همان رژیم تنش (stress regime) که در گسل‌های امتدادلغز سوی جابه‌جایی مخالف و در گسل‌های عادی سوی شیب مخالف نسبت به گسل اصلی دارد
27	antithetic fault	گسل ناهم‌نهاد	گسلی فرعی با زاویه بزرگ نسبت به گسل اصلی و در همان رژیم تنش (stress regime) که در گسل‌های امتدادلغز سوی جابه‌جایی مخالف و در گسل‌های عادی سوی شیب مخالف نسبت به گسل اصلی دارد
28	apparent density	چگالی ظاهری	← چگالی کپه‌ای
29	apparent gravity	گرانی ظاهری	← شتاب گرانی
30	apparent resistivity	مقاومت ویژه ظاهری	مقاومت ویژه زمین همگن و همسانگرد که در رابطه ولتاژ- جریان اندازه‌گیری شده صدق می‌کند
31	apparent resistivity curve	خم مقاومت ویژه ظاهری	نگاشت مقاومت ویژه ظاهری بر حسب بسامد یا زمان یا جدایی الکترودها
32	applied seismology	لرزه‌شناسی کاربردی	← لرزه‌شناسی اکتشافی
33	areal geometry	چیدمان سطحی	نوعی چیدمان برداشت شامل شبکه‌های سطحی متراکم یا تنگی از گیرنده‌ها و چشمه‌ها
34	arrival time 1	زمان رسید	۱. لحظه رسیدن موج لرزه‌ای به ایستگاه لرزه‌نگاری ۲. بازه زمانی رسیدن موج لرزه‌ای از چشمه به گیرنده
35	artifact 2, footprint	پردازش‌ماند	اثر اتفاقی و ناخواسته ناشی از داده‌برداری یا داده‌پردازی
36	aseismic	بی‌لرزه	رویداد یا فرایندی زمین‌ساختی که زمین‌لرزه به همراه ندارد
37	asperity	تنشگاه	هر زون پرتنش در صفحه گسل
38	astatic gravimeter → astatized gravimeter		

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
39	astatized gravimeter, unstable gravimeter, labilized gravimeter, astatic gravimeter, pseudoastatized gravimeter	گرانی‌سنج ناپایدارنما	گرانی‌سنجی که در آن نیروی گرانی با نیروی بازدارنده، نزدیک به حالت تعادل ناپایدار است
40	astronomic latitude	عرض نجومی	زاویه میان امتداد قائم و صفحه استوای آسمان
41	attenuation relationship	رابطه تضعیف	رابطه‌ای ریاضی که پارامتری از جنبش زمین، مانند اوج شتاب زمین را به پارامترهای چشمه و مسیر انتشار موج‌های زمین‌لرزه نسبت می‌دهد
42	aurora australis	شفق جنوبگان	شفق قطبی در عرضهای جغرافیایی جنوبی
43	aurora borealis	شفق شمالگان	شفق قطبی در عرضهای جغرافیایی شمالی
44	automatic picking	گزینش خودکار	تعیین زمان رویداد لرزه‌ای به‌طور خودکار در امتداد مقطع لرزه‌ای یا از درون حجمی از داده‌های لرزه‌ای
45	auxiliary fault plane → auxiliary plane		
46	auxiliary plane, auxiliary fault plane	صفحه کمکی	صفحه‌ای مجازی عمود بر صفحه گسل در حل ساز و کار کانونی
47	b value	مقدار b	شیب خطی که به داده‌های فراوانی-بزرگی زمین‌لرزه‌ها برازش شده است
48	back azimuth, reverse azimuth	سمت وارون	سمتی در راستای افقی از لرزه‌سنج به رومرکز زمین‌لرزه
49	background seismicity	زلزله‌خیزی زمینه	زلزله‌خیزی‌ای که نتوان آن را به گسل یا چشمه مشخصی نسبت داد
50	bar magnet	آهن‌ریای میله‌ای	میله‌ای از فولاد سخت به‌شدت مغناطیده که خاصیت مغناطیسی خود را حفظ می‌کند
51	barrier 3	سد جنبش	هر بخشی از گسل که مقاومت فوق‌العاده دارد و مانع گسترش گسیختگی شود مت. سد
52	bin	خانک	پهنه میان خط‌های مجاور در یک شبکه‌بندی خطی واقع بر روی یک سطح
53	bin interval	فاصله خانک‌ها	فاصله بین دو خانک مجاور
54	bin rotation	چرخش خانک	بازپردازش داده‌های لرزه‌ای سه‌بعدی برای ایجاد راستاهای به‌خط (in-line) و عمود به‌خط (cross-line) جدید، متفاوت با راستاهای متناظر در داده‌های اصلی
55	blind zone	زون کور	لایه‌ای که موج شکست مرزی آن اولین رسید نیست
56	body wave	موج حجمی	نوعی موج لرزه‌ای که در داخل زمین منتشر می‌شود
57	body-wave magnitude	بزرگی موج حجمی	بزرگی زمین‌لرزه بر پایه لگاریتم نسبت اندازه دامنه موج P به دوره آن
58	borehole	چاه گمانه	نوعی چاه حفرشده با منته برای اندازه‌گیری و نمونه‌برداری و اکتشاف مت. چاه

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
59	borehole effect	اثر چاه	آشفستگی ایجادشده در چاه‌نگاره به سبب اندازه و تأثیر چاه و زون تاخته
60	borehole geophone	چاه‌لرزه‌یاب	لرزه‌یابی که می‌تواند شرایط دما و فشار داخل چاه گمانه را تحمل کند
61	borehole geophysics	ژئوفیزیک درون‌چاهی	علم نگاشت‌برداری و تحلیل اندازه‌گیرهای خواص فیزیکی در چاه آزمایش
62	borehole gravimeter	چاه‌گرانی‌سنج	گرانی‌سنج مجهز به سامانه قرائت از دور برای اندازه‌گیری گرانی در داخل چاه
63	borehole imaging	تصویربرداری درون‌چاهی	تهیه تصویر مستقیم یا غیرمستقیم از دیواره چاه با استفاده از ابزارهای نگاره‌برداری (logging tools) یا روشهای اپتیکی/ نورشناختی
64	borehole televiewer	دوربین درون‌چاهی	نوعی روبشگر (scanner) فراصوتی برای تصویربرداری از دیواره چاه، با استفاده از امواج اکوستیکی بازتابی
65	borehole-to-borehole method	روش چاه‌به‌چاه	روشنی برای مطالعه محدوده میان دو یا چند چاه که با ایجاد امواج P یا S در یک چاه و دریافت آنها در چاه دیگر صورت می‌گیرد
66	Bouguer anomaly	بی‌هنجاری بوگه	اختلاف گرانی نظری با گرانی مشاهده‌ای پس از تصحیحات عرض جغرافیایی و ارتفاع و زمینگان مت. بی‌هنجاری گرانی بوگه Bouguer gravity anomaly
67	Bouguer correction → Bouguer reduction		
68	Bouguer gravity anomaly	بی‌هنجاری گرانی بوگه	← بی‌هنجاری بوگه
69	Bouguer plate	صفحه بوگه	لایه فرضی نامتناهی با ضخامتی برابر ارتفاع ایستگاه اندازه‌گیری از سطح مرجع، معمولاً سطح دریاهای آزاد
70	Bouguer reduction, Bouguer correction	برگردان بوگه	تصحیح در داده‌های گرانی به نحوی که در آن ارتفاع ایستگاه و لایه سنگی میان ایستگاه و سطح دریا در نظر گرفته شود
71	bowtie effect/bow-tie effect/bow tie effect	اثر پروانه‌گون	نمایان شدن ناودیسسی با کانون مدفون (focus buried) در مقطع لرزه‌ای ناکوچیده (unmigrated)
72	brick geometry syn.: brick-wall geometry	چیدمان آجری	نوعی چیدمان متعامد که در آن خطهای چشمه در میان خطهای گیرنده به چپ یا راست جابه‌جا می‌شود
73	brittle	شکننده	[ژئوفیزیک] ویژگی ماده‌ای که بدون تغییر شکل مومسان پیشکند [علوم و فناوری غذا] ویژگی ماده غذایی‌ای که بر اثر فشار به آسانی می‌شکند
74	broadside spread	گسترش هامشی	نوعی آرایش در لرزه‌نگاری بازتابی که در آن محل چشمه آشکارا خارج از خط گسترش قرار دارد
75	bubble effect	اثر حباب	تکرار اولین رسیده‌ها و دیگر رویدادهای حاصل از چشمه لرزه‌ای بر اثر تپهای حباب
76	bubble pulse	تپ حباب	رمبشهای پیاپی حباب حاصل از چشمه لرزه‌ای در آب مت. پالس حباب

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
77	bulk density	چگالی کپه‌ای	وزن واحد حجم جسم که فضاهای خالی را نیز دربرمی‌گیرد مت. چگالی ظاهری apparent density
78	CDP → common-depth-point		
79	characteristic earthquake	زمین‌لرزه سرشتی	زمین‌لرزه‌هایی که در یک زون گسلی با بزرگیهای تقریباً یکسان و مشخصه‌های مشابه روی دهد
80	checkerboard geometry syn.: button patch geometry چیدمان دکمه‌چین	چیدمان شطرنجی	نوعی چیدمان برداشت سه‌بعدی که در آن هر گروه گیرنده خانه‌های صفحه شطرنجی را یک‌درمیان پر می‌کند و چشمه‌ها در لبه خانه‌ها چیده می‌شود
81	chemical magnetization → chemical remanent magnetization		
82	chemical remanence → chemical remanent magnetization		
83	chemical remanent magnetization, CRM, chemical remanence, chemical magnetization, crystallization remanent magnetization, crystallization magnetization	مانده مغناطش شیمیایی	مانده مغناطش زمین‌شناختی پایدار که از رشد آهسته دانه‌های کانی مغناطیده در میدان مغناطیسی ناشی می‌شود
84	clinometer	شیب‌سنج	وسیله کوچک دستی برای اندازه‌گیری شیب
85	closing error → error of closure		
86	CMP → common midpoint		
87	cogeoid	همازمینوار	سطحی هم‌پتانسیل که به سبب تغییر پتانسیل زمینوار بر اثر انتقال جرم از بالای زمینوار به زیر آن، به وجود می‌آید
88	coherent noise antonym: incoherent noise نوفه ناهمدوس	نوفه همدوس	قطار نوفه‌ها که در رد لرزه‌های مجاور رابطه سامانمندی در فاز نشان می‌دهد
89	coincident-time line	خط هم‌فرود	خط یا سطحی که بر روی آن، دو موج متفاوت زمان رسید یکسان دارند
90	colatitude	متمم عرض جغرافیایی	نود درجه منهای عرض جغرافیایی
91	common midpoint, CMP	هم‌میان‌نقطه	دارای نقطه‌ای مشترک در فاصله میان دو چشمه و گیرنده لرزه‌ای متناظر
92	common range gather → common-offset gather		
93	common-depth-point, CDP	هم‌ژرف‌نقطه	دارای نقطه بازتاب مشترک
94	common-offset gather, common-range gather	گردآورد هم‌دورافت	مجموعه‌ای از ردهای لرزه که در فاصله یکسانی از چشمه ثبت شده‌اند

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
95	common-source gather	گردآورد هم‌چشمه	نمایش ردهای لرزه‌ای که چشمه آنها یکسان باشد
96	compressional wave	موج تراکمی	همان موج P است که با توجه به ایجاد انبساط و انقباض در محیط به این نام نیز خوانده می‌شود
97	Conrad discontinuity	ناپیوستگی کنراد	مرز میان پوسته گرانیتی و پوسته بازالتی بر پایه تباين سرعت امواج لرزه‌ای
98	constant of gravitation → gravitational constant		
99	converted wave	موج تبدیلی	نوعی موج لرزه‌ای که بخشی از مسیر انتشار را به صورت موج P و بخش دیگر را به صورت موج S می‌پیماید
100	core 1	مغزه ۱	[حمل و نقل درون شهری-جاده‌ای] ستونی که به صورت نمونه با گمانه‌زنی از لایه‌های راه استخراج می‌شود [ریاضی] برای زیرگروهی از یک گروه، بزرگ‌ترین زیرگروه نرمال جزء آن زیرگروه [ژئوفیزیک] برش استوانه‌ای سنگ در محل پی‌جویی که به کمک دستگاه تهیه شود
101	core 2	هسته ۱	[ژئوفیزیک] بخش مرکزی زمین [نجوم] بخش مرکزی ستاره یا سیاره یا هر جرم آسمانی مانند آن
102	co seismic phase	مرحله هم‌لرزه‌ای	مرحله‌ای از فرایند کامل دگرشکلی پوسته زمین، در هنگام وقوع زمین‌لرزه اصلی
103	critical distance	فاصله بحرانی	فاصله‌ای از چشمه که در آنجا زمانهای رسیدن موج بازتابی و موج شکستگی با هم برابر باشند
104	critical refraction	شکست بحرانی	شکست موج در مرز دو لایه هنگامی که زاویه فرود برابر زاویه بحرانی باشد
105	CRM → chemical remanent magnetization		
106	cross spread	گسترش چلیپایی	۱. گسترشی که با امتداد پیمایش، زاویه‌ای بزرگ، غالباً ۹۰ درجه، می‌سازد ۲. گسترشی به شکل چلیپا
107	crosshole method	روش بین‌چاهی	روشی برای اندازه‌گیری سرعت موج P و S از طریق ثبت زمان سیر موج از چشمه در یک چاه تا گیرنده یا گیرنده‌های نصب‌شده در چاه یا چاه‌های دیگر
108	crosshole tomography	برش‌نگاری بین‌چاهی	بازسازی تصویر یک بی‌هنجاری با استفاده از موج‌تابی، هرگاه چشمه و گیرنده در دو چاه متفاوت باشند
109	cross-line syn.: X-line	عمودبه‌خط	راستای عمود بر خطوط گیرنده در لرزه‌نگاری سه‌بعدی
110	cross-line roll syn.: X-line roll	غلتش عمودبه‌خط	جابجایی باریکه در امتداد عمود بر خطوط گیرنده
111	crossover distance	فاصله هم‌گذری	فاصله‌ای از چشمه که در آن، موج شکست مرزی لایه عمیق به موج مستقیم یا به موج شکست مرزی لایه سطحی‌تر می‌رسد و از آن پیشی می‌گیرد

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
112	crust	پوسته ۳	بخش بیرونی کره زمین
113	crustal deformation cycle	چرخه دگرشکلی پوسته	فرایند کامل دگرشکلی پوسته زمین
114	crystallization magnetization → chemical remanent magnetization		
115	crystallization remanent magnetization → chemical remanent magnetization		
116	Curie depth	عمق کوری	عمقی در زمین (۳۰ تا ۴۰ کیلومتر از سطح) که در آن افزایش دما موجب می‌شود مواد خاصیت مغناطیسی را از دست بدهند
117	current electrode	الکتروود جریان	الکتروود اتصال به زمین مدار گسیلنده در روش قطبش القایی
118	daily variation → diurnal variations		
119	datum plane	سطح مبنا	صفحه افقی یا سطح یا تراز که مرجع ارتفاع هر نقطه از زمین است مت. سطح مرجع 1 reference plane تراز مرجع reference level
120	declination 1	انحراف	زاویه افقی میان راستای شمال مغناطیسی و شمال جغرافیایی در هر نقطه مت. انحراف مغناطیسی ۲
121	decollement 1 syn.: detachment fault, décollement fault, glide horizon	گسل جدایشی	گسل یا زون برشی (shear zone) دارای شیب کم تا تقریباً افقی
122	decollement 2	گسلش فراشکن	چین‌خوردگی یا گسلش لایه‌های رسوبی با لغزش بر روی سنگهای زیرین
123	deep-focus earthquake	زمین‌لرزه ژرف	زمین‌لرزه‌ای با عمق کانونی ۳۰۰ تا ۷۰۰ کیلومتر
124	deghosting	شیخ‌زدایی	فرایند از بین بردن اثر شیخ از لرزه‌نگاشت
125	density contrast	تباين چگالی	اختلاف چگالی هر محل با محیط اطراف
126	density log	نگاره چگالی	منحنی چاه‌نگاره حاصل از پرنوزایی القایی که نشان‌دهنده چگالی کپه‌ای سنگها و شماره‌های درون آنهاست مت. نگاره گاما - گاما gama-gama log
127	depth migration	کوچ عمقی	کوچی که در آن تغییرات جانبی و قائم سرعت طوری در نظر گرفته می‌شود که تصویر صحیحی بر حسب عمق به دست آید
128	depth of exploration	ژرفای اکتشاف	عمقی زیرسطحی که تا آن، سامانه اکتشافی کاربرد مؤثری دارد
129	depth section	مقطع عمقی	مقطع لرزه‌ای که مقیاس قائم آن عمق است
130	diffraction tomography	برش‌نگاری پراشی	نوعی برش‌نگاری بر پایه اصل فرما، یعنی مسیر انتشار یا کمترین زمان
131	dilatancy diffusion model	مدل پخش اتساعی	مدلی فیزیکی برای توضیح تغییرهای فیزیکی زمین، پیش از زمین‌لرزه، در هنگام زمین‌لرزه و پس از آن

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
132	dip log, dipmeter log	شیب‌نگاره	چاه‌نگاره‌ای که سمت و بزرگی شیب سازندها (formation dip) بر اساس آن تعیین می‌شود
133	dip moveout	برون‌راند شیب	تغییر در زمان رسید موج بازتابی بر اثر شیب سطح بازتابنده
134	dip needle	سوزن مغناطیسی	نوعی مغناطیس‌سنج قدیمی با سوزنی مغناطیسه که آزادانه در سطح قائم می‌چرخد
135	dip pole → magnetic pole		
136	dipmeter log → dip log		
137	dipole-dipole array syn.: double dipole array	آرایهٔ دوقطبی-دوقطبی	آرایه‌ای الکترودی که در آن یک دوقطبی جریان را به زمین می‌فرستد و دوقطبی مجاور اختلاف پتانسیل را اندازه‌گیری می‌کند
138	direct arrival	رسید مستقیم	انرژی ثبت‌شدهٔ موجی که مسیر بین چشمه و گیرنده را به‌طور مستقیم یا کمی مایل، بدون بازتاب و شکست، طی می‌کند
139	direct wave	موج مستقیم	موجی که فاصلهٔ میان چشمه و گیرنده را مستقیم می‌پیماید
140	directional survey	برداشت راستایی	نوعی برداشت مقاومت ویژه به روش قطبش القایی برای تعیین راستایی جسم بی‌هنجار
141	distortional wave	موج پیچشی	همان موج S است که با توجه به تغییر شکل ایجادشده در محیط بدون تغییر حجم به این نام نیز خوانده می‌شود
142	diurnal age	سن روزانه	← سن نابرابری روزانه
143	diurnal variations,daily variation	تغییرات روزانه	تغییرات میدان مغناطیسی زمین در طول شبانه‌روز در هر نقطهٔ معین از سطح زمین
144	diversity stack	براباشت تمایزی	براباشتی که در آن دامنه‌های بزرگ‌تر از آستانه‌ای معین حذف می‌شوند
145	downdip	فروشیب	جهت روبه‌پایین و موازی با شیب یک لایه یا سطح
146	downsweep	فروروش	رویشی که در آن بسامد با زمان کاهش می‌یابد
147	downward continuation	ادامهٔ فروسو	محاسبهٔ میدان پتانسیل در تراز پایین‌تر از تراز که میدان در آن اندازه‌گیری شده است
148	drift of gravimeter → gravimeter drift		
149	ductile	شکل‌پذیر	ویژگی ماده‌ای که به تغییر شکل مومسان تن دهد، بی‌آنکه بشکند
150	ductility	شکل‌پذیری	معیار تن‌دهی ماده به تغییر شکل مومسان، بی‌آنکه بشکند
151	dynamic height correction	تصحیح ارتفاع دینامیکی	تصحیح اندازه‌گیریهای ترازبایی برای تبدیل آنها به ارتفاع دینامیکی
152	Earth tide	کشند زمین	حرکت دوره‌ای پوستهٔ زمین بر اثر کشش ماه یا خورشید یا هر دو
153	earthquake engineering, seismic engineering	مهندسی زلزله	علمی کاربردی که اثر جنبشهای ناشی از زمین‌لرزه را بر سازه‌های ساخت بشر بررسی می‌کند
154	earthquake focal mechanism syn.: focal mechanism سازوکار کانونی	سازوکار کانونی زمین‌لرزه	توصیفی از الگوی تابش امواج لرزه‌ای که سوگیری و نوع لغزش گسل عامل را آشکار می‌سازد

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
155	earthquake hazard → seismic hazard		
156	earthquake intensity	شدت زمین‌لرزه	شاخصی از ویرانگری محلی هر زمین‌لرزه در پهنه‌ای کوچک
157	earthquake magnitude	بزرگی زمین‌لرزه	میزان قدرت زمین‌لرزه یا انرژی کرنشی آزادشده با آن، بر پایه مشاهدات لرزه‌نگاشتی
158	earthquake precursors	پیش‌نشانگرهای زمین‌لرزه	پدیده‌هایی که پیش از وقوع زمین‌لرزه رخ می‌دهند
159	earthquake prediction	پیش‌بینی زمین‌لرزه	تخمین زمان و مکان و بزرگی زمین‌لرزه آینده مت. پیش‌بینی زلزله
160	earthquake seismology syn.: seismology زلزله‌شناسی 1	زمین‌لرزه‌شناسی	مطالعه زمین‌لرزه‌ها و امواج لرزه‌ای حاصل از آنها
161	earthquake storm	توفان زمین‌لرزه	توالی زمین‌لرزه‌های بزرگ در یک دوره زمانی چندساله تا چنددهه‌ساله در مسافت‌های چندصدکیلومتری
162	earthquake swarm	خوشه‌زمین‌لرزه	مجموعه‌ای از زمین‌لرزه‌های کوچک در گستره زمانی و مکانی محدود، بدون زمین‌لرزه اصلی قابل تشخیص
163	earthquake, seism	زمین‌لرزه	حرکت ناگهانی پوسته زمین به سبب آزاد شدن انرژی جمع‌شده در امتداد گسلها یا فعالیت‌های آتشفشانها مت. زلزله
164	Earth's gravity field	میدان گرانی زمین	← میدان گرانی
165	Earth-tide correction	تصحیح کشند زمین	← تصحیح کشند
166	elastic	کشسان	ویژگی ماده‌ای که پس از حذف نیروهای وارد بر آن به شکل و اندازه اول برگردد
167	elastic constant	ثابت کشسانی	هریک از ضریبهای قانون هوک که بیانگر مؤلفه‌های کرنش به صورت تابعی خطی از مؤلفه‌های تنش است
168	elastic rebound theory	نظریه برگشت کشسان	نظریه‌ای مبنی بر اینکه جنبش پرشی در گسل زمانی روی می‌دهد که کرنش جمع‌شده بر تنش اصطکاک ایستایی چیره شود
169	elasticity	کشسانی	قابلیت بازگشت ماده به شکل و اندازه اول، پس از حذف نیروهای وارد بر آن
170	electromagnetic sounding	گمانه‌زنی الکترومغناطیسی	روش الکترومغناطیسی برای تعیین تغییرهای رسانایی الکتریکی با عمق، که معمولاً با فرض لایه‌بندی افقی همراه است
171	electromagnetic surveying syn.: electromagnetic prospecting کاوش الکترومغناطیسی	برداشت الکترومغناطیسی	روش برای بررسی بخش‌های زیرسطحی زمین که در آن امواج الکترومغناطیسی ایجادشده در سطح به زیر زمین نفوذ می‌کنند و امواج جدیدی در تماس با کانسنگ‌ها پدید می‌آورند
172	end-on spread	یک‌سوگسترش	گسترشی از آرایه یا گروه لرزه‌یابها با فاصله منظم که چشمه در یک انتهای آن قرار دارد
173	end-on spread seismic profile	پروفیل لرزه‌ای یک‌سوگسترش	نوعی آرایش لرزه‌ای برای داده‌برداری یک‌سوگسترش

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
174	engineering seismology	زلزله‌شناسی مهندسی	علمی کاربردی که پارامترهای مهندسی جنبشی ناشی از زمین‌لرزه را بر پایه زلزله‌شناسی و زمین‌شناسی مطالعه و ارزیابی می‌کند
175	Eötvös balance	ترازوی اوتوش	← ترازوی پیچشی
176	Eötvös correction, Eötvös effect	تصحیح اتووش	تصحیحی در اندازه‌گیریهای گرانی برای شتاب مرکزگرایی حاصل از سرعت شرقی غربی بر روی سطح زمین چرخان
177	Eötvös effect → Eötvös correction		
178	Eötvös torsion balance	ترازوی پیچشی اوتوش	← ترازوی پیچشی
179	Eötvös unit	یکای اتووش	یکای گرادیان گرانش یا انحنا
180	epicenter	رومرکز	تصویر قائم کانون زمین‌لرزه بر سطح زمین
181	epicentral distance	فاصله رومرکزی	فاصله میان رومرکز زمین‌لرزه و گیرنده
182	epistemic uncertainty	عدم قطعیت شناختی	نوعی خطا در مدل‌سازی که می‌توان آن را با دانش یا اطلاعات یا داده‌های بیشتر کاهش داد
183	error of closure, misclosure, closing error	خطای بست	میزان انحراف حاصل از مجموعه‌ای از اندازه‌گیریهای هر کمیت نسبت به مقدار حقیقی یا نظری آن
184	expanding spread	گسترش بسطیابنده	نوعی آرایش لرزه‌ای که در آن گیرنده‌ها به ازای هر عملکرد چشمه‌ای معین به فواصل دورتر منتقل می‌شوند
185	exploration seismology	لرزه‌شناسی اکتشافی	به‌کارگیری روشهای لرزه‌نگاری در اکتشاف و کاوش و فعالیتهای مهندسی applied seismology مت. لرزه‌شناسی کاربردی مت. لرزه‌شناسی کاوشی prospecting seismology
186	fault rock	گسل‌سنگ	سنگ خردشده بر اثر جنبش گسل و سایش دیواره‌ها
187	fault segmentation	قطعه‌بندی گسل	تقسیم زون گسل به قطعه‌های کوچک‌تر بر پایه تاریخچه گسیخت (rupture) هر قطعه
188	fault-plane solution, focal-mechanism solution	حل صفحه گسل	تعیین هندسه صفحه گسل و راستای لغزش بر روی آن بر پایه تحلیل نخستین جنبش امواج p یا دامنه امواج درونی و امواج سطحی
189	field geometry syn.: field layout چیدمان میدانی survey geometry هندسه برداشت	چیدمان میدانی	آرایش میدانی برای گسترش خطوط چشمه و گیرنده
190	first arrival	اولین رسید	اولین نشانک / سیگنال رسیده از چشمه لرزه‌ای مت. اولین شکن first break
191	first break	اولین شکن	← اولین رسید
192	flattening	تخت‌شدگی ۲	نسبت اختلاف میان شعاع‌های استوایی و قطبی زمین به شعاع استوایی آن
193	flexi-bin geometry syn.: bin fractionation geometry	چیدمان نرم‌خانک	نوعی چیدمان برداشت لرزه‌ای سه‌بعدی که در آن جدایش خطهای چشمه یا گیرنده مجاور مضرب غیرصحیحی از فاصله گروه گیرنده‌هاست

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
194	focal depth	ژرفای کانون	فاصله قائم کانون زمین‌لرزه از سطح زمین مت. عمق کانون
195	focal-mechanism solution → fault-plane solution		
196	focus 1	کانون	[اپتیک] نقطه‌ای بر روی محور عدسی که تصویر نقطه‌ای در بی‌نهایت بر روی آن تشکیل می‌شود [زبان‌شناسی] در ساخت اطلاع جمله، سازه‌ای که گوینده با استفاده از آهنگ یا نشانه‌ای دیگر آن را با تأکید بیان می‌کند [ژئوفیزیک] محل رها شدن انرژی زمین‌لرزه و آغاز شکستگی در درون زمین
197	footprint → artifact 2		
198	free-air correction	تصحیح هوای آزاد	تصحیح ارتفاعی گرانی نقاط اندازه‌گیری‌شده در سطح زمین، درحالی‌که نقطه در هوای آزاد، بدون در نظر گرفتن جرم در زیر آن، فرض شود
199	free-air gravity anomaly	پی‌هنجاری گرانی هوای آزاد	اختلاف میان گرانی اندازه‌گیری‌شده و گرانی نظری در هر ایستگاه پس از اعمال تصحیح هوای آزاد
200	gama-gama log	نگاره گاما - گاما	← نگاره چگالی
201	geocentric latitude	عرض زمین‌مرکزی	زاویه میان صفحه استوا و خطی که از مرکز زمین می‌گذرد
202	geocosmologist	زمین‌کیهان‌شناس	
203	geocosmology	زمین‌کیهان‌شناسی	مطالعه منشأ زمین‌شناختی و تاریخچه زمین
204	geoid height → geoidal height		
205	geoid separation → geoidal separation		
206	geoid undulation	موجوارگی زمینوار	ارتفاع زمینوار از بیضوی مرجع
207	geoid(al) separation/ geoid separation	جدایش زمینوار	فاصله بیضوی مرجع و زمینوار
208	geoidal height/ geoid height	ارتفاع زمینوار	فاصله عمودی زمینوار از بیضوی مرجع
209	geomagnetic coordinates	دستگاه مختصات زمین‌مغناطیسی	دستگاه مختصات کروی بر پایه بهترین برازش یک دوقطبی با میدان مغناطیسی واقعی زمین
210	geomagnetic dipole	دوقطبی زمین‌مغناطیسی	دوقطبی مغناطیسی ناشی از میدان مغناطیسی زمین
211	geomagnetic equator	استوای زمین‌مغناطیسی	دایره عظیمه‌ای بر روی زمین، به فاصله ۹۰ درجه از قطبهای مغناطیسی
212	geomagnetic latitude	عرض زمین‌مغناطیسی	عرض مغناطیسی هر نقطه در صورتی که به جای میدان زمین، میدان یک دوقطبی که تقریب نزدیکی از آن است، قرار گیرد
213	geomagnetic longitude	طول زمین‌مغناطیسی	طولی که بر پایه محور زمین‌مغناطیسی تعیین می‌شود
214	geomagnetic meridian	نصف‌النهار زمین‌مغناطیسی	نیم‌دایره‌ای که قطب‌های زمین‌مغناطیسی را به هم وصل می‌کند
215	geomagnetic noise	نوفه زمین‌مغناطیسی	بسامدهای ناخواسته ناشی از افت‌وخیزهای میدان زمین‌مغناطیسی زمین

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
216	geomagnetic pole	قطب زمین مغناطیسی	هریک از دو نقطه متقابل که محل تقاطع سطح زمین با محور آهنربای میله‌ای فرضی در مرکز زمین است و میدان آن به تقریب برابر با میدان مغناطیسی حقیقی زمین است
217	geomagnetic reversal	وارونگی زمین مغناطیس	تغییر میدان مغناطیسی زمین از قطبایی نرمال به قطبایی وارون
218	geomagnetic secular variation	تغییرات سده‌ای زمین مغناطیس	← تغییرات سده‌ای
219	geomagnetic storm → magnetic storm		
220	geomagnetic variation → magnetic variation		
221	geomagnetochronology	گاهشماری زمین مغناطیسی	تدوین مقیاس زمانی تاریخچه زمین بر پایه دیرینه مغناطیس
222	geometric attenuation	تضعیف هندسی	کاهش جنبش زمین با دور شدن از چشمه بر اثر گسترش جبهه موج
223	geophone	لرزه‌یاب	وسیله‌ای برای دریافت موجهای لرزه‌ای در خشکی و زمینهای باتلاقی که بیشتر در اکتشاف لرزه‌ای به کار می‌رود
224	geophone array	آرایه لرزه‌یاب	تعدادی لرزه‌یاب که به صورت خطی یا سطحی در ایستگاه ثبت لرزه چیده شوند
225	geopotential	زمین پتانسیل	انرژی پتانسیل واحد چرم نسبت به سطح دریا
226	geopotential height	ارتفاع زمین پتانسیلی	ارتفاع هر نقطه در جو برحسب واحدهایی متناسب با انرژی پتانسیل واحد چرم در آن ارتفاع نسبت به سطح دریا
227	geopotential thickness	ضخامت زمین پتانسیلی	اختلاف ارتفاع زمین پتانسیلی میان دو سطح فشار ثابت در جو
228	geopotential topography	عارضه زمین پتانسیلی	عارضه هر سطح که با خطوط هم‌زمین پتانسیل (equal geopotential lines) نشان داده می‌شود مت. عارضه زمین پتانسیلی مطلق absolute geopotential topography
229	geothermal anomaly	بی‌هنجاری زمین گرمایی	شرایط نابهنجار دما در مقایسه با میدان دمای کلی
230	geothermal exploration syn.: thermal exploration	اکتشاف زمین گرمایی	اکتشاف چشمه‌های انرژی زمین گرمایی
231	geothermal gradient	گرادیان زمین گرمایی	آهنگ تغییر دما در سنگ‌ها و خاک‌ها از سطح زمین به داخل آن
232	geothermal reservoir	مخزن زمین گرمایی	انباره زیرزمینی آب به دام افتاده در سنگ‌های متخلخلی که دارای منبع‌های گرمایی هستند
233	geothermal system	سامانه زمین گرمایی	ناحیه محدود زمین‌شناختی که در آن بخار در حال چرخش یا آب داغ، بخشی از جریان گرم داخلی را به سطح زمین هدایت می‌کند
234	ghost	شیخ	قسمتی از انرژی لرزه‌ای که پس از رها شدن به طرف بالا منتشر و سپس به پایین بازتابیده می‌شود
235	gradiometer	گرادیان سنج	وسیله‌ای برای اندازه‌گیری مؤلفه‌های گرادیان میدان پتانسیل

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
236	gravimeter drift, gravity-meter drift, drift of gravimeter	رازه گرانی‌سنج	تغییر تدریجی و ناخواسته در مقدار مرجعی که بر اساس آن اندازه‌گیری گرانی انجام می‌شود
237	gravitational constant, constant of gravitation	ثابت گرانش	ثابت تناسب در قانون گرانشی نیوتن
238	gravitational field 2 → gravity field		
239	gravitational flattening, gravity flattening	تخت‌شدگی گرانی	نسبت اختلاف گرانی در قطب و گرانی در استوا به گرانی در استوا
240	gravity anomaly	بی‌هنجاری گرانی	اختلاف میان مقدار گرانی مشاهده‌شده و مقدار گرانی نظری محاسبه‌شده در یک نقطه
241	gravity disturbance syn.: gravitational disturbance	آشفته‌گی گرانی	اختلاف میان گرانی مشاهده‌شده و گرانی بهنجار در همان نقطه
242	gravity field, gravitational field 2	میدان گرانی	میدان ربایش گرانشی در سطح یک سیاره یا دیگر اجسام آسمانی مت. میدان گرانی زمین Earth's gravity field
243	gravity flattening → gravitational flattening		
244	gravity gradient	گرادیان گرانی	مشتق جزئی شتاب گرانی نسبت به فاصله در راستای خاص
245	gravity network	شبکه گرانی	شبکه‌ای از ایستگاه‌ها که در آنها مشاهدات گرانی انجام شده است
246	gravity reduction	برگردان گرانی	اعمال تصحیحات هوای آزاد و بوگه و هم‌ایستایی و غیره بر روی اندازه‌گیری‌های گرانی
247	gravity-meter drift → gravimeter drift		
248	great earthquake	گران‌زمین‌لرزه	زمین‌لرزه‌ای با بزرگی بیش از ۸
249	ground roll	زمین‌غلت	نوعی موج لرزه‌ای سطحی با سرعت و بسامد کم و دامنه بلند
250	group delay	تاخیر گروه	تاخیر یا تقدم زمانی مربوط به یک گروه لرزه‌یاب، ناشی از اختلاف ارتفاع یا ناهمگنی لایه‌های سطحی یا گزینش مبنای مرجع
251	group interval syn.: receiver interval فاصله گیرنده‌ها	فاصله میان‌گروهی	فاصله افقی بین مرکزهای دو گروه لرزه‌یاب مجاور
252	half-width	نیم‌پهنا	برای تابعی که دارای مقدار بیشینه است و در دو طرف آن تابع به سرعت کاهش می‌یابد، فاصله میان دو مقدار از متغیر مستقل که در آنها مقدار تابع، نصف مقدار بیشینه است
253	head wave	سرموج	موجی که با زاویه بحرانی وارد لایه‌ای با سرعت زیاد شود و با همان زاویه نیز به محیط اول برگردد

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
254	height anomaly	بی‌هنجاری ارتفاع	اختلاف میان ارتفاع بیضی‌وار و ارتفاع نرمال (normal height)، یا فاصله هر نقطه از سطح زمین از نقطه متناظر آن بر روی زمینسان
255	Hercules stone → lodestone		
256	hidden layer	لایه پنهان	لایه‌ای که موج شکست مرزی ندارد
257	horizontally oriented geophone	لرزه‌یاب افقی	نوعی لرزه‌یاب که بخش نوسان‌کننده آن فقط در راستای افقی جابه‌جا شود
258	hydrophone	آب‌لرزه‌یاب	وسیله‌ای برای دریافت موجهای لرزه‌ای در آب که بیشتر در اکتشافات لرزه‌ای دریایی به کار می‌رود
259	inclinometer	میل‌سنج	وسیله‌ای برای اندازه‌گیری زاویه میل مغناطیسی
260	induced earthquake	زمین‌لرزه القایی	زمین‌لرزه‌ای که از فعالیتهای انسان، مانند تزریق مایعات در اعماق زمین، ساخت سد و انجام انفجارهای هسته‌ای زیرزمینی ناشی شود
261	induced magnetization	مغناطش القایی	مؤلفه‌ای از مغناطش سنگ، متناسب و هم‌سو با میدان مغناطیسی محیط
262	in-line	بخط	راستای موازی با خطوط گیرنده در لرزه‌نگاری سه‌بعدی
263	in-line geophone array	آرایه لرزه‌یاب به خط	نوعی آرایه لرزه‌یاب که در آن همه لرزه‌یاب‌ها در امتداد خط لرزه‌نگاری هستند
264	in-line offset spread syn.: in-line offset	گسترش دورافت به خط	نوعی آرایش لرزه‌ای که در آن چشمه از نزدیک‌ترین گیرنده فعال به مقدار قابل توجهی در امتداد گسترش دور شده باشد
265	in-line roll	غلتش به خط	جابه‌جایی باریکه در راستای موازی با خطوط گیرنده
266	inner core	درون‌هسته	بخش درونی هسته زمین
267	instrumental seismology	زلزله‌شناسی سنج‌افزاری	مطالعه زمین‌لرزه‌ها با استفاده از لرزه‌نگاشت‌ها
268	intercept time	زمان برخوردگاه	زمان به‌دست‌آمده از برخورد محور زمان با خط برازشی به داده‌های امواج شکست مرزی در نمودار زمان - مسافت
269	intermediate-focus earthquake	نیم‌ژرف زمین‌لرزه	زمین‌لرزه‌ای با عمق کانونی ۷۰ تا ۳۰۰ کیلومتر
270	interseismic phase	مرحله میان‌لرزه‌ای	مرحله‌ای از فرایند کامل دگرشکلی پوسته زمین، در فاصله زمانی میان دو زمین‌لرزه
271	interval velocity	سرعت بازه‌ای	سرعت متوسط پرتو در فاصله بین دو بازتاب در داخل زمین
272	intraplate earthquake	زمین‌لرزه درون‌صفحه‌ای	زمین‌لرزه‌ای که در درون یک صفحه سنگ‌کره‌ای، با فاصله بسیار از مرز صفحه، روی می‌دهد
273	invaded zone	زون ناخته	بخشی از دیواره چاه گمانه که مایع حفاری در آن نفوذ کرده و جانشین شاره سازند شده است
274	IRM → isothermal remanent magnetization		

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
275	irrotational wave	موج ناچرخشی	همان موج P است که با توجه به صفر بودن تاو بردار جابه‌جایی ذرات به این نام نیز خوانده می‌شود
276	isanomaly → isoanomaly		
277	isanomaly curve → isoanomaly curve		
278	isoanomalous line/ isanomalous line → isoanomaly/ isanomaly		
279	isoanomaly curve/ isanomaly curve	خم هم‌بی‌هنجاری	خمی متشکل از نقاطی با بی‌هنجاری یکسان
280	isoanomaly/ isanomaly, isoanomalous line	خط هم‌بی‌هنجاری	خطی که نقاط دارای بی‌هنجاریهای ژئوفیزیکی یکسان را به هم وصل می‌کند مت. هم‌بی‌هنجاری
281	isocline 1	خط هم‌میل	خطی با میل مغناطیسی یکسان مت. هم‌میل
282	isodynamic	خط هم‌دینامیک، هم‌دینامیک	← خط هم‌شدت
283	isogal	خط هم‌گرانی	پربندی با مقادیر گرانی برابر مت. هم‌گرانی
284	isogam	خط هم‌شدت	خطی که نقاط با شدت مغناطیسی یکسان را به هم وصل می‌کند مت. هم‌شدت- خط هم‌دینامیک، isodynamic line
285	isogeotherm syn.: isotherm, geoisotherm, geotherm	زمین‌هم‌دما	خط یا سطحی در درون زمین که مکان هندسی نقاط با دمای یکسان است
286	isogonic line	خط هم‌انحراف	خطی که نقاط با انحراف مغناطیسی یکسان را به هم وصل می‌کند مت. هم‌انحراف
287	isomagnetic map	نقشه هم‌مغناطیسی	نقشه نشان‌دهنده مؤلفه‌های میدان مغناطیسی زمین
288	isopor line	خط هم‌تغییر	خطی که تغییرات درازمدت، مانند تغییرات خطوط هم‌انحراف یا هم‌میل، بر روی آن یکسان است
289	isoseismal line	خط هم‌لرزه	پربندی که نواحی هم‌شدت زمین‌لرزه را از یکدیگر جدا می‌کند
290	isostasy	هم‌ایستایی	شرایط توازن تقریبی میان سنگ‌گِره و سست‌گِره برای جبران اثر گرانشی جرمهای بالای زمینوار و کمبود چگالی در آبهای اقیانوس
291	isostatic	هم‌ایستا	ویژگی شرایط توازن تقریبی میان بخشهای مختلف پوسته زمین
292	isostatic adjustment	تعدیل هم‌ایستایی	← جبران هم‌ایستایی
293	isostatic anomaly	بی‌هنجاری هم‌ایستایی	بی‌هنجاری گرانی محاسبه‌شده بر مبنای فرضیه‌های هم‌ایستایی

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
294	isostatic compensation	جبران همایستایی	فرایندی که در آن سنگ‌کره زمین برای برقراری توازن میان واحدهایی با جرم و چگالی متفاوت سازوکاری تنظیمی دارد مت. . تعدیل همایستایی isostatic adjustment تصحیح همایستایی isostatic correction
295	isostatic correction	تصحیح همایستایی	← جبران همایستایی
296	isothermal remanent magnetization, IRM	مانده‌مغناطش همدمما	مانده‌مغناطشی که صرفاً ناشی از تأثیر میدان مغناطیسی مستقیم و بدون تغییر دما است
297	labilized gravimeter → astatized gravimeter		
298	large earthquake	زمین‌لرزه بزرگ	زمین‌لرزه‌ای همراه با شکست تمام پهنای یک زون لرزه‌زا
299	latitude correction	تصحیح عرض جغرافیایی	۱. تصحیح شمالی-جنوبی که بر شدت میدان مغناطیسی اندازه‌گیری‌شده اعمال می‌شود تا میدان نرمال زمین حذف شود ۲. تصحیح داده‌های گرانی با عرض جغرافیایی مت. . تصحیح عرض
300	leading stone → lodestone		
301	liquefaction	روانگرایی	تغییر حالت رسوبهای سیرشده از آب، از جامد به مایع، بر اثر تکانهای شدید زمین
302	loadstone → lodestone		
303	local magnitude	بزرگی محلی	بزرگی زمین‌لرزه بر پایه لگاریتم بیشینه دامنه امواج درونی ثبت‌شده با لرزه‌نگار معیار در فاصله ۱۰۰ کیلومتری رومرکز زمین‌لرزه مت. . بزرگی در مقیاس ریشتر، بزرگی ریشتر Richter magnitude
304	lodestone, Hercules stone, leading stone, loadstone	آهنربای طبیعی	اکسید آهن مغناطیسی یا ماگنتیت طبیعی که دارای قطبایی است و اجسام آهنی را می‌ریاید
305	log 3	نگاره ۲	نگاشت حاصل از اندازه‌گیری یا مشاهدات داخل چاه گمانه
306	logging	نگاره‌برداری	اندازه‌گیری ویژگی‌های فیزیکی مواد دیواره چاه
307	longitudinal wave	موج طولی	همان موج P است که با توجه به همراستا بودن ارتعاش ذرات و انتشار موج به این نام نیز خوانده می‌شود
308	long-path multiple	چندباره بلندمسیر	بازتاب چندباره‌ای که به سبب طولانی بودن مسیر بازتاب، به صورت رویدادهای مجزا مشاهده می‌شود
309	Love wave	موج لاو	نوعی موج سطحی ناشی از به تله افتادن امواج برشی قطبیده افقی در نزدیکی سطح زمین
310	low velocity zone, LVZ	زون کم‌سرعت	منطقه‌ای در روگوشته که در آن سرعت امواج لرزه‌ای کمتر از سرعت این امواج در لایه رویی آن است
311	lower crust	زیرپوسته ۱	بخشی از پوسته زمین، زیرناپوستگی کنراد
312	lower mantle	زیرگوشته	بخشی از گوشته زمین، از عمق ۷۰۰ تا ۲۹۰۰ کیلومتر
313	LVZ → low velocity zone		

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
314	macroscopic precursor	پیش‌نشانگر میدانی	پیش‌نشانگر زمین‌لرزه بر پایه حواس انسان
315	macroseismic epicentre	رومرکز میدانی	رومرکز زمین‌لرزه بر پایه مشاهدات میدانی
316	macroseismology	زلزله‌شناسی میدانی	مطالعه اثرهای محسوس زمین‌لرزه‌ها
317	magnetic anomaly	بی‌هنجاری مغناطیسی	انحراف میدان مغناطیسی زمین از میانگین میدان مغناطیسی پیرامون
318	magnetic azimuth	سمت مغناطیسی	سمت نسبت به شمال مغناطیسی
319	magnetic basement	پی‌سنگ مغناطیسی	سطح زیرین لایه‌های سنگی گسترده با پذیرفتاری مغناطیسی زیاد
320	magnetic daily variation → magnetic diurnal variation		
321	magnetic deviation	انحراف مغناطیسی ۱	زاویه میان نصف‌النهار مغناطیسی و محور صفحه قطب‌نما
322	magnetic diurnal variation, magnetic daily variation	تغییر روزانه مغناطیسی	نوسان میدان مغناطیسی زمین در دوره تقریبی یک شبانه‌روز
323	magnetic equator	استوای مغناطیسی	مکان هندسی نقاطی روی سطح زمین با میل مغناطیسی صفر
324	magnetic inclination	میل مغناطیسی	زاویه میان مؤلفه افقی و راستای میدان مغناطیسی کل
325	magnetic latitude	عرض مغناطیسی	فاصله زاویه‌ای شمالی یا جنوبی از استوای مغناطیسی
326	magnetic local anomaly	بی‌هنجاری محلی مغناطیسی	انحراف میدان مغناطیسی مکانی معین از میدان میانگین اطراف
327	magnetic meridian	نصف‌النهار مغناطیسی	خطی که در هر مکان بر راستای میدان مغناطیسی زمین منطبق باشد
328	magnetic observatory	رصدخانه مغناطیسی	ایستگاه ژئوفیزیکی مجهز به دستگاه‌های مغناطیس‌سنج برای اندازه‌گیری و بررسی میدان مغناطیسی زمین
329	magnetic permeability	تراوایی مغناطیسی	نسبت میدان مغناطیسی به مغناطش
330	magnetic polarity	قطبایی مغناطیسی	دارا بودن دو قطب مخالف در اجسام مغناطیسی
331	magnetic polarization	قطبش مغناطیسی	قطب‌دار شدن برخی مولکولها یا ساختارهای بلوری در میدان مغناطیسی به سبب ماهیت نامتقارن آنها
332	magnetic pole, dip pole	قطب مغناطیسی	هریک از دو نقطه بر روی سطح زمین که در آنجا نصف‌النهارهای مغناطیسی هم‌گرا هستند
333	magnetic prospecting	کاوش مغناطیسی	مکان‌یابی نهشته‌های مغناطیسی با اندازه‌گیری هوابرد یا زمینی تغییرات میدان مغناطیسی زمین
334	magnetic secular change	تغییر درازمدت مغناطیسی	تغییر تدریجی مقدار مؤلفه مغناطیسی در طول سالها
335	magnetic station	ایستگاه مغناطیس‌سنجی	مکانی مجهز به دستگاه‌های اندازه‌گیری تغییرات محلی میدان مغناطیسی زمین
336	magnetic storm, geomagnetic storm	توفان مغناطیسی	تغییر قابل‌توجه میدان مغناطیسی زمین و کاهش مؤلفه افقی میدان که بر اثر برخورد سیلی از ذرات باردار خورشیدی به وجود می‌آید
337	magnetic susceptibility	پذیرفتاری مغناطیسی	معیار توانایی مغناطیس شدن ماده

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
338	magnetic temporal variation	تغییر زمانی مغناطیسی	هر تغییر در میدان مغناطیسی زمین که تابع زمان باشد
339	magnetic variation, geomagnetic variation	تغییرات مغناطیسی	تغییرات زمانی و مکانی جزئی در میدان مغناطیسی زمین
340	magnetotelluric method	روش زمین مغناطیبرقی	روشی الکترومغناطیسی برای اندازه‌گیری میدانهای مغناطیسی و الکتریکی طبیعی زمین
341	major earthquake	کلان‌زمین‌لرزه	زمین‌لرزه‌ای با بزرگی برابر یا بزرگ‌تر از ۷
342	mantle	گوشته	بخشی از زمین بین پوسته و هسته
343	M-discontinuity → Mohorovicic discontinuity		
344	meizoseismal area	پهنه شدید‌لرزه	گستره‌ای با تکان شدید زمین‌لرزه
345	microearthquake	خردزمین‌لرزه	زمین‌لرزه‌ای با بزرگی برابر یا بزرگ‌تر از ۱ و کوچک‌تر از ۳
346	microseism	خردلرزه	اصطلاحی برای حرکت‌های کوچک زمین که منشأ زمین‌لرزه‌ای نداشته باشد
347	migrated section	مقطع کوچیده	مقطعی لرزه‌ای که در آن بازتابها و پراشها به مکانهای درست خود منتقل شده‌اند
348	migration 1	کوچ	روشی وارون در پردازش داده‌های لرزه‌ای برای بازآرایی اجزا به گونه‌ای که بازتابها و پراشها در محل واقعی خود قرار گیرند
349	migration 2	مهاجرت	پیشروی کانون زمین‌لرزه در امتداد هر کمربند زلزله یا زون گسلی (fault zone)، از مکانی به مکان دیگر، ناشی از انباشت گرنش
350	migration aperture	دریچه کوچ	گستره‌ای مکانی که از داده‌های لرزه‌ای آن در کوچ استفاده می‌شود
351	misclosure → error of closure		
352	moderate earthquake	زمین‌لرزه متوسط	زمین‌لرزه‌ای با بزرگی برابر یا بزرگ‌تر از ۵ و کوچک‌تر از ۷
353	Moho	موهو	← ناپیوستگی موهو
354	Mohorovicic discontinuity, M-discontinuity	ناپیوستگی موهو	مرز لرزه‌ای میان پوسته و گوشته زمین اخت. موهو Moho
355	moment magnitude	بزرگی گشتاوری	بزرگی زمین‌لرزه بر پایه گشتاور لرزه‌ای، با فرض ثابت بودن آفت تنش
356	moveout, stepout	برون‌راند	اختلاف زمان رسید موج به لرزه‌یابهای واقع در فاصله‌های مختلف از چشمه
357	multiple reflection	بازتاب چندباره	انرژی یا موج لرزه‌ای که بیش از یک بار بازتاب شده است
358	narrow azimuth geometry	چیدمان باریک‌سمت	نوعی چیدمان برداشت سه‌بعدی که در آن موج‌هایی که از سمت‌های مختلف با گستره باریک می‌رسند ثبت می‌شوند
359	natural remanence → natural remanent magnetization		
360	natural remanent magnetism → natural remanent magnetization		

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
361	natural remanent magnetization, NRM, natural remanence, natural remanent magnetism	مانده مغناطش طبیعی	مغناطش سنگ هنگامی که میدان مغناطیسی وجود ندارد
362	nonorthogonal geometry syn.: slanted geometry چیدمان مایل	چیدمان نامتعامد	هر نوع چیدمان برداشت سه‌بعدی بدون استفاده از شبکه‌ی راست‌خطها
363	normal moveout	برون‌راند بهنجار	اختلاف زمانهای رسید موج بازتابی به هر لرزه‌یاب یا بازتاب عمودی
364	north geomagnetic pole, north pole, north magnetic pole	قطب شمال زمین مغناطیسی	قطب زمین مغناطیسی در نیمکره‌ی شمالی با موقعیت تقریبی ۷۹/۵ درجه‌ی عرض شمالی و ۷۱/۵ درجه‌ی طول غربی
365	north magnetic pole → north geomagnetic pole		
366	north pole → north geomagnetic pole		
367	northern lights	نورهای شمالی	← شفق شمالگان
368	NRM → natural remanent magnetization		
369	observed gravity	گرانی مشاهده‌ای	گرانی حاصل از اندازه‌گیریهای مطلق یا نسبی
370	offset 2	دورافت	فاصله‌ی چشمه از لرزه‌یاب یا مرکز گروهی از لرزه‌یابها
371	orthogonal geometry syn.: orthogonal acquisition	چیدمان متعامد	نوعی چیدمان برداشت که در آن خطوط چشمه و گیرنده عمود بر یکدیگرند
372	outer core	برون‌هسته	بخش بیرونی هسته‌ی زمین
373	P wave	موج P	نوعی موج لرزه‌ای حجمی که در آن راستای ارتعاش ذرات با راستای انتشار آن یکی است
374	paleoearthquake	دیرین‌زمین‌لرزه	زمین‌لرزه‌ی پیش از تاریخ
375	paleolatitude	دیرینه‌عرض مغناطیسی	عرض مغناطیسی ناحیه‌ای معین بر روی سطح زمین، در گذشته‌های زمین‌شناختی مت. دیرینه‌عرض
376	paleomagnetism	دیرینه‌مغناطیس	مطالعه‌ی مانده‌مغناطش طبیعی مواد زمین برای تعیین شدت و راستای میدان مغناطیسی، در گذشته‌های زمین‌شناختی
377	paleoseismicity	دیرین‌زلزله‌خیزی	مطالعه‌ی زمان و وقوع و بزرگی و فراوانی زمین‌لرزه‌های پیش از تاریخ
378	paleoseismology	دیرینه‌زلزله‌شناسی	مطالعه‌ی زمین‌لرزه‌های پیش از تاریخ بر پایه‌ی شواهد زمین‌شناختی
379	parallel geometry	چیدمان موازی	نوعی چیدمان برداشت که در آن چشمه‌های موازی هم‌راستا با خطوط گیرنده‌ی موازی حرکت می‌کنند
380	patch	پار	همه‌ی ایستگاه‌های گیرنده‌ی فعال در لرزه‌نگاری سه‌بعدی که از چشمه‌ی نقطه‌ای معینی داده ثبت کنند
381	peg-leg multiple	چندباره‌ی چوب‌پایی	بازتاب چندباره‌ای که مسیر انتشار آن به سبب بازتابهای پی‌درپی در لایه‌های نازک، متقارن نیست

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
382	pilot trace	ردّ راهنما	رد لرزه‌ای که دیگر ردهای لرزه نسبت به آن تنظیم می‌شود
383	postseismic phase	مرحلهٔ پس‌لرزه‌ای	مرحله‌ای از فرایند کامل دگرشکلی پوستهٔ زمین، اندک‌زمانی پس از وقوع زمین‌لرزهٔ اصلی
384	poststack migration	کوچ پس‌برانباشت	جابه‌جایی اجزای داده‌های لرزه‌ای بر روی مقطعی که در آن چشمه و گیرنده بر هم منطبق‌اند
385	precursor time	مدت پیش‌نشانگری	بازهٔ زمانی از شروع یک پدیدهٔ بی‌هنجار تا رویداد زمین‌لرزهٔ اصلی
386	precursory phenomena	پدیده‌های پیش‌نشانگر	تغییرهای قابل مشاهدهٔ ناشی از انباشت گرنش که به زمین‌لرزه منجر می‌شود
387	preseismic phase	مرحلهٔ پیش‌لرزه‌ای	مرحله‌ای از فرایند کامل دگرشکلی پوستهٔ زمین، اندک‌زمانی پیش از وقوع زمین‌لرزهٔ اصلی
388	pressure wave	موج فشاری	همان موج P است که با توجه به نوع تنش‌های به‌وجودآورندهٔ آن به این نام نیز خوانده می‌شود
389	prestack migration	کوچ پیش‌برانباشت	فرایند جمع بستن دامنهٔ انرژی لرزه‌ای روی سطح زمان سیر و نسبت دادن آن به رأس سطح، یعنی نقطه‌ای با کوتاه‌ترین زمان سیر
390	primary reflection	بازتاب اولیه	انرژی یا موج لرزه‌ای که تنها یک بار بازتاب شده است
391	primary wave	موج اولیه	همان موج P است که زودتر از سایر موج‌های لرزه‌ای به گیرنده‌های لرزه‌ای می‌رسد
392	prospecting seismology	لرزه‌شناسی کاوشی	← لرزه‌شناسی اکتشافی
393	pseudoastatized gravimeter → astatized gravimeter		
394	pull-up 2	فراراند	← فراراند سرعتی
395	pull-up 2 → velocity pull-up		
396	push-down → velocity push-down		
397	push-pull wave	موج کش‌واکشی	همان موج P است که با توجه به نوع تغییر شکل محیط به این نام نیز خوانده می‌شود
398	quasi-geoid	شبه‌زمینوار	سطحی غیرهم‌پتانسیل در نزدیکی زمینوار که فاصلهٔ هر نقطهٔ روی آن تا سطح زمین، ارتفاع نرمال (normal height) است
399	R wave → Rayleigh wave		
400	random geometry	چیدمان کاتوره‌ای	نوعی چیدمان برداشت با توزیع کاتوره‌ای موقعیت چشمه‌ها و گیرنده‌ها
401	random uncertainty syn.: aleatory uncertainty	عدم قطعیت کاتوره‌ای	عدم قطعیت ناشی از نوفه‌های کاتوره‌ای و خطاهای اندازه‌گیری
402	ray tracing	ردیابی پرتو	تعیین مسیر انتشار پرتو
403	Rayleigh wave, R wave	موج ریلی	نوعی موج سطحی که موجب حرکت پس‌رونده و بیضی‌وار ذرات در محیط می‌شود
404	raypath	مسیر پرتو	خطی که در همه جا بر جبههٔ موج عمود باشد
405	recurrence interval	بازهٔ بازگشت	میانگین دورهٔ زمانی وقوع زمین‌لرزه‌های اصلی بر روی یک گسل یا در گستره‌ای معین
406	reference level	تراز مرجع	← سطح مینا

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
407	reference plane 1 → datum plane		
408	reference plane 2	سطح مرجع	← سطح مینا
409	reference spheroid	کره وار مرجع	بیضوی دواری برای تقریب‌زنی زمینوار
410	reflection tomography, seismic reflection tomography	برش‌نگاری بازتابی	نوعی برش‌نگاری بر پایه داده‌های لرزه‌ای بازتابی سطح به سطح
411	refraction tomography, seismic refraction tomography	برش‌نگاری شکستی	نوعی برش‌نگاری بر پایه داده‌های لرزه‌ای شکست مرزی سطح به سطح
412	relative gravity	گرانی نسبی	اختلاف گرانی اندازه‌گیری شده در دو نقطه
413	relative-gravity instrument	سنج‌افزار گرانی نسبی	دستگاهی که گرانی نسبی را اندازه‌گیری می‌کند
414	remanent magnetization	مانده مغناطش	خاصیت مغناطیسی باقی‌مانده در سنگ از زمان سنگی شدن
415	resistivity method syn.: electrical resistivity method روش مقاومت ویژه الکتریکی	روش مقاومت ویژه	روش در ژئوفیزیک اکتشافی (exploration geophysics) که در آن اندازه‌گیری به طور مستقیم با نداشت نسبت ولتاژ به جریان، زمانی که جریان به بخشی از زمین مورد آزمون وارد می‌شود، انجام می‌پذیرد
416	reverse azimuth → back azimuth		
417	reversed magnetic field → reversed polarity		
418	reversed polarity, reversed magnetic field	قطبایی وارون	مانده قطبایی سنگها که در خلاف جهت قطبایی کنونی میدان مغناطیسی زمین است
419	Richter magnitude	بزرگی در مقیاس ریشتر، بزرگی ریشتر	← بزرگی محلی
420	rotational wave	موج چرخشی	همان موج S است که با توجه به غیرصفر بودن تاو بردار جابه‌جایی ذرات به این نام نیز خوانده می‌شود
421	S wave	موج S	نوعی موج لرزه‌ای حجمی که در آن راستای ارتعاش ذرات بر راستای انتشار عمود است
422	scalar seismic moment → seismic moment		
423	Schlumberger array syn.: Schlumberger electrode array	آرایه شلومبرگر	نوعی آرایه که در آن زوج‌الکترودهای داخلی برای اندازه‌گیری ولتاژ، در مقایسه با زوج‌الکترودهای خارجی جریان، خیلی به هم نزدیک‌اند
424	seaquake wave	دریالرزه موج	← سونامی
425	seaquake, submarine earthquake	دریالرزه	زمین‌لرزه‌ای که در زیر اقیانوس روی می‌دهد
426	second arrival	دومین رسید	قطار موجی که پس از اولین رسید ثبت می‌شود
427	secondary wave	موج دوم	همان موج S است که به خاطر کندتر بودن سرعت انتشار، بعد از موج P به گیرنده‌های لرزه‌ای می‌رسد
428	secular variation	تغییرات سده‌ای	تغییرات چندصدساله در میدان مغناطیسی مت. تغییرات سده‌ای زمین‌مغناطیس variation geomagnetic secular

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
429	seism → earthquake		
430	seismic 1	زمین‌لرزه‌ای	مربوط به ارتعاش زمین ناشی از وقوع زمین‌لرزه
431	seismic 2	لرزه‌ای	مربوط به امواج کیشسان حاصل از چشمه‌های مصنوعی لرزه
432	seismic acquisition	داده‌برداری لرزه‌ای	گردآوری داده‌های لرزه‌ای
433	seismic anisotropy	ناهمسانگردی لرزه‌ای	تغییر سرعت امواج لرزه‌ای در نتیجه تغییر راستای انتشار و تغییر جهت قطبیدگی
434	seismic array	آرایه لرزه‌سنج‌ها	چیدمانی از حداقل سه لرزه‌سنج ، با سنج‌افزار و روش ثبت یکسان
435	seismic belt	کمربند زلزله	زون زمین‌لرزه‌ای با طول زیاد
436	seismic catalogue syn.: earthquake catalogue	فهرست مشخصات زمین‌لرزه‌ها	سیاهه‌ای شامل پارامترهای کانونی زمین‌لرزه‌ها
437	seismic engineering → earthquake engineering		
438	seismic exploration	اکتشاف لرزه‌ای	به‌کارگیری روشهای لرزه‌ای برای مطالعه ساختارهای زمین‌شناختی زیرسطحی و تعیین موقعیت ذخایر نفت و گاز و دیگر کانیها مت . کاوش لرزه‌ای seismic prospecting
439	seismic gap	کاف لرزه‌ای	قطعه‌ای از یک گسل فعال که در دوره فعالیت گسل، کلان‌زمین‌لرزه‌ای ایجاد نکرده باشد
440	seismic hazard, earthquake hazard	خطر زمین‌لرزه	برآورد احتمال جنبش زمین با پارامترهایی معین بر اثر زمین‌لرزه در یک مکان
441	seismic imaging syn.: seismic migration	تصویرسازی لرزه‌ای	فرایندی که لرزه‌نگاشت‌های ثبت‌شده در سطح زمین را به تصویرهایی از خواص درونی زمین تبدیل می‌کند
442	seismic moment, scalar seismic moment	گشتاور زمین‌لرزه	کمیتی فیزیکی که کل انرژی آزادشده در هنگام رویداد زمین‌لرزه را نشان می‌دهد
443	seismic prospecting	کاوش لرزه‌ای	← اکتشاف لرزه‌ای
444	seismic reflection tomography → reflection tomography		
445	seismic refraction tomography → refraction tomography		
446	seismic risk	خطرپذیری زمین‌لرزه‌ای	برآورد احتمال وقوع زمین لرزه و خسارت‌های عمده ناشی از آن
447	seismic sea wave → tsunami		
448	seismic section	مقطع لرزه‌ای	نمایش داده‌های لرزه‌ای در راستای یک خط
449	seismic surge → tsunami		
450	seismic tomography	برش‌نگاری لرزه‌ای	روشی برای یافتن توزیع سرعت و بازتابندگی با مشاهده‌های بسیار و به‌کارگیری چیدمان‌های مختلف چشمه و گیرنده
451	seismic trace	رد لرزه	نمودار حرکت‌های زمین برحسب زمان که با لرزه‌نگار ثبت شود
452	seismic wave	موج لرزه‌ای	اصطلاح عمومی برای موجهای کشسانی ناشی از زمین‌لرزه‌ها یا چشمه‌های لرزه‌ای مصنوعی که در زمین انتشار می‌یابند
453	seismicity	زلزله‌خیزی	پراکندگی زمانی و مکانی زمین‌لرزه‌ها

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
454	seismogenic zone	زون لرزه‌زا	بخشی از پوسته یا سنگ‌کره که می‌تواند سبب ایجاد زمین‌لرزه شود
455	seismogram	لرزه‌نگاشت	نمودارهای حاصل از ثبت لرزشهای زمین
456	seismograph	لرزه‌نگار	دستگاهی برای دریافت و ثبت لرزشهای زمین
457	seismology 1	زلزله‌شناسی	علم مطالعه زمین‌لرزه‌ها و ساختار درونی زمین با بهره‌گیری از امواج لرزه‌ای
458	seismology 2	لرزه‌شناسی	علم مطالعه انتشار موجهای کشسانی در زمین و پدیده‌های مربوط به آنها
459	seismometer	لرزه‌سنج	دستگاهی که حرکت‌های زمین با آن آشکار و سنجیده شود
460	seismoscope	لرزه‌نما	دستگاهی که رویداد زمین‌لرزه را، بدون نگاشت جنبش زمین به صورت تابعی از زمان، نشان می‌دهد
461	seismotectonics	لرزه‌زمین‌ساخت	مطالعه رابطه میان رخداد زمین‌لرزه و فرایندهای زمین‌ساختی
462	shadow zone	زون سایه	ناحیه‌ای در فاصله تقریبی ۱۰۰ تا ۱۴۰ درجه از رومرکز زمین‌لرزه که در آن موج P به سبب عبور از محیط کم‌سرعت دریافت نمی‌شود
463	shallow-focus earthquake	زمین‌لرزه کم‌ژرفا	زمین‌لرزه‌ای با عمق کانونی کمتر از ۷۰ کیلومتر
464	shear wave	موج برشی	همان موج S است که با توجه به نوع گرنشهای به‌وجودآورنده آن به این نام نیز خوانده می‌شود
465	short-path multiple	چندباره کوتاه‌مسیر	بازتاب چندباره‌ای که به سبب کوتاهی مسیر بازتاب، به صورت دنباله موج اصلی ظاهر می‌شود
466	slip partitioning	افراز لغزش	شکل‌گیری گسل‌های شیب‌لغز و امتدادلغز به موازات هم در ناحیه‌ای با هم‌گرایی مایل مت. . افراز گرنش strain partitioning
467	small earthquake	زمین‌لرزه کوچک	زمین‌لرزه‌ای همراه با شکست بخشی از پهنای یک زون لرزه‌زا
468	source time function	تابع زمانی چشمه	شکل تپ‌های موج حجمی ناشی از فرایند گسلش
469	south geomagnetic pole, south pole, south magnetic pole	قطب جنوب زمین‌مغناطیسی	قطب زمین‌مغناطیسی در نیمکره جنوبی با موقعیت تقریبی ۷۸/۵ درجه عرض جنوبی و ۱۱۱ درجه طول شرقی
470	south magnetic pole → south geomagnetic pole		
471	south pole → south geomagnetic pole		
472	southern lights	نورهای جنوبی	← شفق جنوبگان
473	split spread	دوسوگسترش	نوعی آرایش لرزه‌ای که در آن چشمه در وسط گسترش لرزه‌یاب‌هاست
474	split spread data acquisition	داده‌برداری دوسوگسترش	داده‌برداری لرزه‌ای با قرار دادن چشمه در وسط پروفیل لرزه‌ای
475	stepout → moveout		
476	stepover	گسل‌گامه	پهنه‌ای که در آن یک گسل پایان می‌یابد و گسل دیگر با گامی به چپ یا راست، در همان امتداد شروع می‌شود

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

ردیف	واژه بیگانه	معادل فارسی	تعریف
477	straight-line geometry	چیدمان راست‌خط	هر نوع چیدمان برداشت سه‌بعدی که در آن چشمه‌ها و گیرنده‌ها بر روی خط‌های مستقیم باشند
478	strain 2	گرنش	تغییر ابعاد یا شکل جسم بر اثر تنش
479	strain partitioning	افراز گرنش	← افراز لغزش
480	streamer	کشانه	وسیله‌ای دریایی که سنج‌افزارهای ژئوفیزیکی در آن تعبیه و با کشتی کشیده شود
481	stress 2	تنش ۱	نیروی وارد بر واحد سطح در نقطه‌ای داخل جسم
482	stress drop	افت تنش	اختلاف تنش‌های برشی وارد بر صفحه گسل، پیش از زمین‌لرزه و پس از آن
483	strong ground motion	جنبش نیرومند زمین	جنبش زمین یا چنان توانی که بتواند به ساختمانها و آنچه در آنهاست خسارت چشمگیر وارد کند
484	submarine earthquake → seaquake		
485	surface wave	موج سطحی	نوعی موج لرزه‌ای که در سطح زمین منتشر می‌شود
486	swath	باریکه	پهنای ناحیه‌ای که چشمه‌های موجود در آن بدون غلتش عمودیه‌خط عمل می‌کنند
487	synthetic fault	گسل هم‌نهاد	گسلی فرعی با زاویه کوچک نسبت به گسل اصلی و در همان رژیم تنش (stress regime) که در گسل‌های امتداد لغز سوی جابه‌جایی یکسان و در گسل‌های عادی سوی شیب یکسان نسبت به گسل اصلی دارد
488	tangential wave	موج مماسی	همان موج S است که با توجه به نوع تنش‌های به‌وجودآورنده آن به این نام نیز خوانده می‌شود
489	target-oriented geometry	چیدمان هدف‌نگر	نوعی چیدمان برداشت که برای ساختار زمین‌شناختی مشخصی بهینه شده است
490	tectonomagnetism	زمین‌ساخت مغناطیس	مطالعه بی‌هنجاریهای مغناطیسی ناشی از تنش‌های زمین‌ساختی
491	tectonophysics	زمین‌ساخت فیزیک	شاخه‌ای از ژئوفیزیک که در آن نیروهای به‌وجودآورنده جنبشها و دگرشکلیهای پوسته زمین بررسی می‌شود
492	tectonosphere	زمین‌ساخت کره	زون یا لایه‌ای از زمین در بالای تراز تعادل هم‌ایستایی که خاستگاه جنبشهای زمین‌ساختی است
493	teleseism	دورلرزه	زمین‌لرزه‌ای به فاصله رومرکزی ۳۰ تا ۸۰ درجه از ایستگاه لرزه‌نگاری
494	telluroid	زمینسان	سطحی که پتانسیل بهنجار هر نقطه آن برابر با پتانسیل واقعی نقطه نظیرش بر روی سطح زمین است
495	terrain correction, topographic correction	تصحیح زمینگان	تصحیح داده‌های گرانی به سبب نابرابری ارتفاع ایستگاه با مناطق اطراف
496	tidal correction	تصحیح کشند	تصحیح اندازه‌گیریهای گرانی برای جبران اثرهای ماه و خورشید یا همان کشند زمین مت. تصحیح کشند زمین Earth-tide correction
497	time section	مقطع زمانی	مقطع لرزه‌ای که مقیاس قائم آن زمان رسید است

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

			تعریف
498	time-distance curve	منحنی زمان - مسافت	نمودار زمان سیر برحسب فاصله از چشمه
499	topographic correction → terrain correction		
500	torsion balance	ترازوی پیچشی	دستگاهی برای اندازه‌گیری مشتقهای دوم پتانسیل مت. ترازوی پیچشی اوتوش Eötvös torsion balance ترازوی اوتوش Eötvös balance
501	transverse wave	موج عرضی	همان موج S است که با توجه به عمود بودن راستای ارتعاش ذرات به راستای انتشار موج به این نام نیز خوانده می‌شود
502	travel time 1	زمان سیر	مدت زمان لازم برای رسیدن موج لرزه‌ای از چشمه به لرزه‌سنج
503	traveltime tomography	برش‌نگاری زمان‌سیری	روشی برای یافتن مدل توزیع سرعت در زمین با به‌کارگیری زمان سیرهای قرائت‌شده
504	tsunami, seismic sea wave, seismic surge	سونامی	موج دریایی گرانشی ناشی از آشفتگیهای بزرگ مقیاس و کوتاه‌مدت کف دریا، حاصل از زمین‌لرزه‌های کم‌عمق و فورانهای آتشفشانی و زمین‌لغزشهای کف اقیانوس مت. دریالرزه موج seaquake wave
505	ultra-microearthquake	ریزمین‌لرزه	زمین‌لرزه‌ای با بزرگی کوچک‌تر از ۱
506	undulation	موجوارگی	← موجوارگی زمین‌وار
507	unstable gravimeter → astatized gravimeter		
508	updip	فراشیب	جهت روبه‌بالا و موازی با شیب یک لایه یا سطح
509	upper crust	رویوسته	بخشی از پوسته زمین بر روی ناپیوستگی کنراد
510	upper mantle	روگوشته	بخشی از گوشته زمین در عمق کمتر از حدود ۷۰۰ کیلومتر
511	upsweep	فرارویش	رویشی که در آن بسامد با زمان افزایش می‌یابد
512	upward continuation	ادامه فراسو	محاسبه میدان پتانسیل در ترازی بالاتر از ترازی که میدان در آن اندازه‌گیری شده است
513	velocity pull-up	فراراند سرعتی	جابه‌جایی ظاهری و روبه‌بالای رویدادهای بازتابی به سبب وجود مناطقی با سرعت زیاد در لایه‌های سطحی‌تر مت. فراراند 2 pull-up
514	velocity push-down, push-down	فروراند سرعتی	جابه‌جایی ظاهری و روبه‌پایین رویدادهای بازتابی به سبب وجود مناطقی با سرعت کم در لایه‌های سطحی‌تر
515	vertically oriented geophone	لرزه‌یاب قائم	نوعی لرزه‌یاب که بخش نوسان‌کننده آن تنها در راستای قائم جابه‌جا شود
516	well log	چاه‌نگاره	نگاشت حاصل از اندازه‌گیری یک یا چند کمیت فیزیکی در داخل چاه به صورت تابعی از عمق
517	well logging	چاه‌نگاری	ثبت و تحلیل مشخصات سازندی (formation) که چاه در آن حفر شده است

واژه‌های مصوب ژئوفیزیک به ترتیب حروف لاتین

			تعریف
518	Wenner array syn.: Wenner electrode array	آرایهٔ وینر	آرایه‌ای با الکترودهای هم‌فاصله و متقارن که می‌تواند در امتداد خط اندازه‌گیری گسترش یابد
519	wide-azimuth geometry	چیدمان گشاده‌سمت	نوعی چیدمان برداشت سه‌بعدی که در آن موج‌هایی که از سمت‌های مختلف می‌رسند در بیشتر گیرنده‌ها ثبت می‌شوند
520	wire line log	سیم‌خط‌نگاره	← چاه‌نگاره
521	zero length spring	فنر صفر	فنری که در نبود نیروهای خارجی طول مؤثرش صفر باشد
522	zig-zag geometry	چیدمان زیگزاگی	نوعی چیدمان سه‌بعدی که در آن محل چشمه‌های بین هر دو خط گیرندهٔ مجاور، به‌صورت زیگزاگ تعیین می‌شوند